

ВСТУП

Договір є однією з найдавніших юридичних конструкцій, основи учення про яку було закладено ще римськими цивілістами. Як цілісний комплекс поглядів та ідей договірна теорія почала формуватись в Європі наприкінці 11 – початку 12 століття, а її становлення у цілісному вигляді припадає на час формування галузевої структури правових систем європейських країн.

Сьогодні ціла низка галузей права містить у своєму правовому інструментарії договір (господарське, цивільне, трудове, адміністративне право тощо). У процесі обслуговування потреб господарського обороту договір відіграє важливе значення, оскільки дозволяє забезпечити узгодження й реалізацію як приватних, так і публічних інтересів у сфері господарювання. За допомогою господарського договору здійснюється: ринковий обмін результатів суспільного виробництва, що набувають товарної форми; формується майнова основа господарювання; створюється ринкова інфраструктура, та оформлюються організаційні зв'язки між її учасниками тощо. Отже, належне засвоєння основних принципів договірного права, вивчення загальних та спеціальних процедур укладання господарських договорів, загальних умов виконання господарсько-договірних зобов'язань та підстав їх припинення, загальних засад господарсько-договірної відповідальності, специфіки, що притаманна окремим видам господарських договорів, а також здобуття практичних навичок зі складання проектів договорів та захисту порушених прав і законних інтересів сторони за договором – все це є основою майбутньої професійної діяльності.

Метою вивчення дисципліни «Договірне право» є набуття студентами системи знань про правові аспекти укладання та виконання господарських договорів та правові засади застосування заходів відповідальності за невиконання (неналежне виконання) господарсько-договірних зобов'язань.

У процесі лекційних занять студенти отримують необхідні знання як про загальні теоретико-правові основи господарсько-договірної діяльності, так й про окремі різновиди господарських договорів. Найбільш складні та проблемні питання господарського договірного права винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять.

Обов'язковою складовою успішного засвоєння навчального матеріалу курсу є самостійна робота студентів зі спеціальною літературою за договірною тематикою та чинним законодавством у сфері укладання та виконання господарських договорів.

Мета вивчення: набуття цілісної системи знань про правове регулювання порядку укладання, виконання та припинення дії різних видів господарських договорів.

Завдання дисципліни: вивчення понять, предмета та основних принципів договірного права України; аналіз основних джерел договірного права України, у тому числі джерел правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності; правовий аналіз основних інститутів договірного права України; вивчення порядку укладання та виконання господарських договорів за чинним законодавством України; визначення поняття та змісту господарських договорів; правовий аналіз окремих видів договорів у сфері господарювання.

Предмет дисципліни: договірні відносини в господарському обороті.

У результаті вивчення дисципліни студентам необхідно

знати:

- основні категорії договірного права;
- порядок укладання господарських договорів
- особливості змісту окремих видів договорів, що опосередковують господарську діяльність;
- підстави, засоби та форми реалізації відповідальності суб'єктів договірних відносин за неналежне виконання (невиконання) господарсько-договірних зобов'язань;

уміти:

- оперувати положеннями чинного законодавства у сфері укладання та виконання господарських договорів;
- готувати проекти договорів різних видів;
- аналізувати зміст окремих видів договорів на предмет його відповідності положенням чинного законодавства України;
- використовувати відповідні положення правових норм під час досудового розв'язання можливих суперечок, пов'язаних з укладанням та виконанням господарських договорів, а також з реалізацією господарсько-договірної відповідальності у добровільному порядку.

Питання модуля (заліку):

1. Господарське договірне право України: поняття та структура.
2. Метод договірного права.
3. Загальна характеристика джерел господарського договірного права України.
4. Принципи договірного права та їх закріплення у чинному законодавстві.
5. Поняття та види господарських зобов'язань.
6. Підстави виникнення господарських зобов'язань.
7. Загальні умови та види забезпечення виконання господарських зобов'язань.
8. Порука як засіб забезпечення виконання зобов'язань.
9. Гарантія як засіб забезпечення виконання зобов'язань.
10. Застава як засіб забезпечення виконання зобов'язань.
11. Завдаток та притримання як засоби забезпечення виконання зобов'язань.
12. Підстави припинення господарських зобов'язань.
13. Поняття господарсько-договірної відповідальності та зміст принципу її невідворотності.
14. Межі господарсько-договірної відповідальності суб'єктів господарювання.
15. Форми реалізації господарсько-договірної відповідальності. Строки позивної давності під час реалізації господарсько-договірної відповідальності у судовому порядку.
16. Досудовий порядок реалізації господарсько-договірної відповідальності.

17. Стягнення збитків за порушення господарсько-договірних зобов'язань.
18. Оперативно-господарські санкції як засіб господарсько-договірної відповідальності.
19. Застосування штрафних санкцій за порушення господарсько-договірних зобов'язань.
20. Поняття та функції господарського договору.
21. Зміст захисної функції господарських договорів.
22. Характер співвідношення господарського зобов'язання та господарського договору.
23. Класифікація господарських договорів.
24. Система господарських договорів.
25. Поняття типового та примірного договору.
26. Загальний порядок укладення господарських договорів.
27. Повноваження на укладення господарських договорів від імені юридичних осіб.
28. Належна форма господарського договору та наслідки її недотримання.
29. Нотаріальне посвідчення та державна реєстрація господарських договорів.
30. Загальна характеристика переддоговірного етапу господарсько-договірної діяльності.
31. Поняття та правове значення попереднього договору у сфері господарювання.
32. Укладення договорів за рішенням суду.
33. Види та порядок укладення біржових угод.
34. Укладення договорів за державним замовленням.
35. Укладення договорів за конкурсом (в межах державно-приватного партнерства).
36. Укладення договорів на публічних торгах (аукціонах).
37. Порядок та підстави зміни господарських договорів.
38. Порядок та підстави розірвання господарських договорів.
39. Недійсність господарських договорів: підстави та наслідки.
40. Загальна характеристика договору купівлі-продажу та його види.
41. Загальна характеристика договору постачання.
42. Договірно-правове забезпечення приватизації державного та комунального майна в Україні.
43. Оренда державного та комунального майна в Україні.
44. Оренда землі в Україні
45. Договір лізингу у сфері господарювання.
46. Договір міни (бартеру) у сфері господарювання.
47. Комерційне посередництво у сфері господарювання.
48. Господарсько-правове регулювання перевезення вантажів.
49. Договір транспортного експедирування у сфері господарювання.
50. Загальна характеристика договору підряду у сфері господарювання.
51. Правова характеристика договорів страхування.
52. Поняття та загальна характеристика договору позики.
53. Поняття та загальна характеристика кредитних договорів.
54. Правове регулювання безготівкових розрахунків у господарській діяльності.

55. Поняття готівкових розрахунків та порядок їх здійснення.
56. Засновницький договір та договір про спільну підпри Класифікація господарських договорів.
- ємницьку діяльність.
57. Загальна характеристика договору банківського вкладу.
58. Загальна характеристика договору банківського рахунку.
59. Правові особливості договору концесії.
60. Правові особливості угод про розподіл продукції.
61. Поняття та правова характеристика зовнішньоекономічного договору (контракту).
62. Договори на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт.
63. Загальна характеристика договору управління майном.
64. Договір комісії: поняття права, істотні умови, права та обов'язки сторін.
65. Договір доручення: поняття права, істотні умови, права та обов'язки сторін.
66. Транспортні договори: поняття, види, загальна характеристика.

2.9.Рекомендованалітература

2.9.1. Нормативно-правовакти

1. Кнституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
4. Про концесії: Закон України від 16 липня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 41. – Ст. 372.
5. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14 вересня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 44. – Ст. 391.
6. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 р. (в ред. ЗУ від 11 грудня 2003 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 15. – Ст. 231.
7. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10 квітня 1992 р. (в ред. ЗУ від 14 березня 1995 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 15. – Ст. 99.
8. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 р. (в ред. ЗУ від 2 жовтня 2003 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 10. – Ст. 102.
9. Про приватизацію державного майна: Закон України від 4 березня 1992 р. (в ред. ЗУ від 19 лютого 1997 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 17. – Ст. 122.
10. Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію): Закон України від 6 березня 1992 р. (в ред. ЗУ від 15 травня 1996 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 34. – Ст. 160.

11. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 38. – Ст. 313.

12. Про здійснення державних закупівель: Закон України від 01.06.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 33. – Ст. 471.

13. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 524.

14. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.

15. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій в галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23 грудня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 5-6. – Ст. 44.

16. Про операції з давальницькою сировиною у зовнішньоекономічних відносинах: Закон України від 15 вересня 1995 р. (в ред. ЗУ від 4 жовтня 2001 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 6. – Ст. 40.

17. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.

18. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. (в редакції ЗУ від 4 жовтня 2001 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 7. – Ст. 50.

19. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України від 23 вересня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 40. – Ст. 364.

20. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена постановою Правління НБУ від 21 січня 2004 р. № 22 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 13. – Ст. 908.

21. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене Постановою правління НБУ від 15 грудня 2004 р. № 637 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 3. – Ст. 155.

22. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 р. (в ред. Закону від 1 грудня 2005 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 7. – Ст. 84.

23. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – Ст. 218.

24. Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України від 23 грудня 1997 р. (в ред. Закону від 6 вересня 2005 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 50. – Ст. 533.

25. Про загальну безпечність нехарчової продукції: Закон України від 2 грудня 2010 // р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 22. – Ст. 145.

26. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції: Закон України від 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 21. – Ст. 144.

27. Про стандартизацію: Закон України від 17 травня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 31. – Ст. 145.

28. Про підтвердження відповідності: Закон України від 17 травня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 32. – Ст. 169.

29. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності: Закон України від 1 грудня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006.

– № 12. – Ст. 101.

30. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.

31. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, ромадського харчування та послуг»: Закон України від 6 липня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 28. – Ст. 205.

32. Порядок провадження торговельної діяльності та правила торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів, затверджений постановою КМУ від 15 червня 2006 р. № 833 (Назва Постанови із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 29.06.2011 р. № 706) // Офіційний вісник України. – 2006. – № 25. – Ст. 1818.

33. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – Ст. 266.

34. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14 вересня 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 45. – Ст. 434.

35. Про рекламу: Закон України від 3 липня 1996 р. (В ред. Закону від 11 липня 2003 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 8. – Ст. 62.

36. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 47. – Ст. 251.

37. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 275.

38. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 276.

39. Про товарну біржу: Закон України від 10 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 139.

2.9.2. Основна література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

3. Беяневич О.А. Господарське договірне право України (теоретичні аспекти): Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.

4. Вінник О. М. Господарське право: Навч. посіб./ 2-ге вид., змін. та доп. – К.: Правова єдність, 2009. – 766 с.

5. Господарський кодекс України: науково-практ. коментар / За ред. О.І Харитонова. – Х.: Одиссей, 2007. – 831 с.

6. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.

7. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 1200 с.

8. Мічурін Є.О. Техніка складання договорів: Навч.-практ. посіб. – Х.: Юрсвіт, 2006. – 536 с.

9. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / За ред. В.М. Коссака. – К.: Істина, 2007.

10. Науково-практичний Коментар до Господарського кодексу України 2-е видання, перероблене і доповнене / За заг. ред. Г.Л. Знаменського, В.С. Щербини. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 720 с.

11. Підприємницьке право: Підручник / за ред.. О.В. Старцева. – 3-тє вид., перероб. і допов. – К.: Істина, 2007. – 864 с.

12. Правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі: зб. Нормативно-правових актів / Упоряд. О.І. Дорошенко. – Д.: Дніпрокнига, 2008. – 1056 с.

13. Хозяйственное право Украины: Учебник / Под ред. В.К. Мамутова. – К.: Юринком Интер, 2002. – 912 с.

2.9.3.Додаткова література

1. Бервено С.М. Проблеми договірного права України: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 392 с.

2. Подцерковний О.П. Грошові зобов'язання господарського характеру: проблеми теорії і практики. – К.: «Юстініан», 2006. – 424 с.

3. Мілаш В.С. Комерційний договір у контексті сучасних ринкових умов: Монографія. – Харків: Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2007. – 440 с.

4. Луць В.В. Контракти в підприємницькій діяльності: Навч. пос. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.

5. Віхров О.П. Організаційно-господарські правовідносини: Монографія. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 512 с.

6. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: У 2-х ч. – Ч.1. – Х.: Право, 2008. – 496 с.

7. Мілаш В.С. Господарське право: Курс лекцій: У 2х ч. – Ч.2. – Х.: Право, 2008. – 336 с.

8. Хозяйственный кодекс Украины: Научно-практический комментарий / Под общ. ред. А.Г. Бобковой. – Харьков: Издатель ФЛ-П Вапнярчук Н.Н., 2008. – 1296 с.

9. Збірник нормативно-правових актів (Господарське законодавство України: Зб. нормат. актів / Упоряд. В.С. Мілаш. – Харків: Право, 2009. – 720 с.

10. Щербина В.С. Господарське право: Підручник / 4-те вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 640 с.

11. Резнікова В.В. Правове регулювання посередництва у сфері господарювання (теоретичні аспекти): Монографія. – Хмельницький: Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2010. – 706 с.

12. Кравець І.М. Правове становище суб'єктів організаційно-господарських повноважень: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 240 с.

13. Господарське право: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, А.В. Смітюх та ін.; За ред. О.П. Подцерковного. – Х.: Одиссей, 2010. – 424 с.

14. А.Н. Кучер. Теория и практика преддоговорного этапа: юридический аспект. – М.: 2005. – 363 с.

15. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн. 1: Общие положения. – М: Статут, 2002. – 848 с.

16. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн. 2: Договоры о передаче имущества. – М.: Статут, 2006. – 780 с.

17. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн. 3: Договоры о выполнении работ и оказании услуг. – М.: Статут, 2002. – 1038 с.

18. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн. 4: Договоры о перевозке, буксировке, транспортной экспедиции и иных услугах в сфере транспорта. – М.: Статут, 2006. – 910 с.

19. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн. 5. В двух томах. Том 1: Договоры о займе, банковском кредите и факторинге. Договоры, направленные на создание коллективных образований. – М.: Статут, 2006. – 736 с.

20. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн. 5. В двух томах. Том 2: Договоры о банковском вкладе, банковском счете; банковские расчеты. Конкурс, договоры об играх и пари. – М.: Статут, 2006. – 623 с.

21. Принципы международных коммерческих договоров УНИДРУА / Пер. с англ. А.С. Комарова. – М.: Статут, 2006. – 735 с.

22. Договоры в предпринимательской деятельности / Отв. ред. Е.А. Павлодский, Т.Л. Левшина; Ин.-т законод. И сравнит. правоведения. – М.: Статут, 2008. – 509 с.

23. М.В. Кратенко. Злоупотребление свободой договора: частно-правовые и публично-правовые аспекты: Монография. – М.: Волтерс Клувер, 2010. – 208 с.

24. В.И. Мухопад. Коммерциализация интеллектуальной собственности: Монография. – М.: Инфра-М; Магистр, 2010. – 512 с.

2.9.4. Ресурси мережі Internet

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.nau.kiev.ua> – Нормативні акти України.